

תוכן עניינים

שער א': כללי	1
פרק א': המונח "זמני שהות" - הערה מקדימה	1
פרק ב': אופי הבעיות בסכסוכי משמורת	3
1. כללי	3
2. עיקרון "טובת הילד"	3
פרק ג': קווים מנחים להכרעה בסכסוכי משמורת על-פי עיקרון טובת הילד	7
1. זכות הילד ולא זכות ההורה	7
2. שינוי נסיבות	10
3. "אין לאטום אוזן לקול הדם"	11
4. חזקת הגיל הרך	12
5. טובת הקטין לפי הלכות המשפט העברי	12
6. ההשלכות הנובעות מ"חזקת הגיל הרך" (מתוך דו"ח הכנסת בנושא ילדים להורים גרושים (הוגש ביולי 2002))	15
7. הצדקות להשארת "חזקת הגיל הרך" בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	16
8. התנגדות ל"חזקת הגיל הרך"	16
9. אפשרויות לשינוי "חזקת הגיל הרך"	18
שער ב': פסיקת מזונות במשמורת משותפת	21
פרק א': הקריטריונים לפיהם יורה בית-המשפט על משמורת משותפת	21
פרק ב': חיובו של אדם במזונות ילדיו הנמצאים במשמורת משותפת	29
פרק ג': שיקול-הדעת השיפוטי בפסיקת מזונות במשמורת משותפת	31

פרק ד': הגישות השונות: האסכולה החיפאית - אסכולת המרכז -	
האסכולה הצפונית - האסכולה התל-אביבית	33
פרק ה': בע"מ 919/15 פלוני נ' פלוני ואח', בע"מ 1709/15 פלוני נ' פלונית	
ואח' - דיון מורחב של בית-המשפט העליון	35
פרק ו': דוגמאות מהפסיקה.....	139
1. כאשר הקטינים נמצאים במשמורת משותפת של שני הוריהם, והאב נושא באופן ישיר בחלק מהוצאות ילדיו הקטינים, על האב לשלם לקטינים במקרה כזה, מזונות מופחתים	139
2. הנוסחה שיש בה כדי להקל על בית-המשפט במלאכת חישוב סכום מזונות הקטין בו חב האב לתשלום לאם	139
3. ההפחתה שנערכה מן החיוב הכולל של המזונות, בשיעור של 30% משיעור המזונות {ללא מדור}, עולה בקנה אחד עם הפסיקה הנוהגת, בין היתר לנוכח המשמורת המשותפת.....	141
4. הקטינים יהיו במשמורתם המשותפת של שני הצדדים. למסקנה זו, השלכה על חלוקת נטל צרכי הקטינים בין ההורים	143
5. למרות המשמורת המשותפת לא ראה בית-משפט לענייני משפחה להפחית בשלב זה של מזונות זמניים את מזונות הבן	143
6. פסיקת מזונות להורים גרושים אשר מקיימים חלוקת זמן הורית שווה	144
7. השפעת משמורת משותפת על חובת תשלום המזונות בהתייחס לילד שהגיע לגיל 15 ועד גיל 18	147
8. כיצד יפסקו מזונותיהם של קטינים כאשר הוריהם מקיימים הסדר של משמורת משותפת?	151
9. יש ליתן ביטוי להסדרי ראייה כמעט שוויוניים אלו במסגרת קביעת חבות האב במזונות הקטינה	151

10.	את תשלומי המזונות שהם מדין צדקה יש לחלק בהתאם ליכולת ההשתכרות של כל אחד מההורים, רכושם וזמני השהות	152.....
11.	ככל שפער ההכנסות והפוטנציאל להשתכר בין שני ההורים גדל, הרי שיש לתת משקל גדול יותר לשיקולים כמו חוסן כלכלי של כל אחד מהבתים, סביבה כלכלית תומכת שמקורה אינו בשכר עבודה בהכרח, והחשוב ביותר לייצר תנאים שימנעו יצירת בית עני ובית עשיר	152.....
12.	פסיקת המזונות לעולם לא תסמוך אך על "המספרים היבשים" - אם לעניין נתוני ההשתכרות של ההורים, אם לעניין יחס השהייה אצל כל אחד מהם	152.....
13.	על האב חלה חובה להתאמץ עד קצה גבול יכולתו ולעשות כל שביכולתו לשם קיום חובותיו כלפי משפחתו	154.....
14.	מזונות ילדים ייקבעו על-פי מספר רכיבים ובהם רכי הילדים בשים-לב לרמת החיים אליה הורגלו, מצבם הכלכלי של ההורים, וחלוקת זמני שהות עם ההורים	155.....
15.	את חלוקת החיוב בין שני ההורים בוחנים בתי-המשפט לאור שלושה פרמטרים: צרכי הקטינים תלויי שהות ושאינם תלויי שהות; הכנסות כל אחד מההורים והיחס בין ההכנסות; חלוקת המשמורת בפועל וזמני השהות	155.....
16.	טענת התובע כי נוכח הפסיקה ב- בע"מ 919/15, יש לקחת בחשבון הכנסות הצדדים ולקבוע כי הצדדים יחלקו בחלקים שווים במזונות הקטינה	157.....
17.	נגזרת של המצב המשפטי המאוחר לפסיקת בע"מ 919/15 היא שבעת קביעת צרכי הקטינים יש לחשב את מכלול הצרכים ולא רק צרכים הכרחיים	159.....

18. בפסק-הדין בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית מיום 19.07.17 נפסק כי יש לפרש את החיוב מכוח תקנת חכמים כחיוב מדין צדקה שמחיל דין שווה על שני ההורים בחלוקה הוגנת ושוויונית תוך הבטחת טובת הקטין ...161	19. שני ההורים חבים במזונות הקטינות מדין צדקה, כאשר נקבעה נוסחה לחלוקת הנשיאה במזונות בין ההורים על-פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכל המקורות, בנתון לחלוקת זמני השהות בפועל ובשים-לב למכלול נסיבות המקרה.....162
20. אמנם, הלכת בע"מ 919/15 קבעה כללים חדשים בנוגע לחלוקת נטל המזונות לקטינים בגילאי 6-15 בין ההורים. עם-זאת, ההלכה הנ"ל אינה מהווה כשלעצמה שינוי נסיבות מהותי המצדיק פתיחת תיק מזונות, ואין בה כדי לשנות או להקל בדרישת השינוי המהותי בנסיבות הפרטניות.....163	21. אינני סבור כי פרשנות נכונה של בע"מ 919/15 פירושה צמצום בחובת תשלום המזונות להורה המתנכר ליוצא חלציו התנכרות מוחלטת.....164
22. האם יש לראות בשינוי ההלכה שחל ביחס לפסיקת מזונות ילדים בעקבות בע"מ 919/15, כשינוי נסיבות מהותי שיצדיק שינוי בגובה מזונות שנפסקו בעבר.....166	23. ההלכה בפרשת פלונית השוותה את המצב המשפטי וחובת האב במזונות קטינים בגילאי 6-15, לסיפוק צרכי קטינים שהינם למעלה מגיל 15.....167
24. ההלכה קובעת כי יחס החלוקה בין ההורים, ביחס לקטינים בגילאי 6-15 וכן 15-18 יהא בהתאם ליכולותיהם הכלכליות, מכלל המקורות העומדים לרשותם (שכר עבודה ונכסים אחרים המצמיחים רווחים כדוגמת דמי שכירות ורווחי הון), חלוקת זמני השהות בפועל, כל זאת בשקלול נסיבותיו הייחודיות של המקרה העומד לדיון.....168	

25. גם כאשר יוכח כי חל שינוי נסיבות מהותי המצדיק דיון מחודש במזונות, הרי שעל בית-משפט לשקול בזהירות את היקף הפתיחה של הרכיב בו חל שינוי נסיבות מהותי וביחס אליו בלבד.....	169
26. החובה לשאת בצרכי הקטינים כאשר גילם מעל 6 שנים מוטלת על שני ההורים.....	171
27. כאשר קטין מתגורר בשני בתים, לשם קביעת שיעור חיובו של הורה במזונותיו יש לבחון את צרכי הקטין בשני הבתים יחדיו.....	171
28. הלכת בע"מ 919/15 לא ביטלה את הפסיקה שקדמה לה בדבר שאלת קיום סך מינימלי הכרחי הדרוש לקיום קטין.....	172
29. לשם הכרעה בתביעת מזונות יש לבחון את צרכי הקטין, ביכולתם של ההורים ויחס ההכנסות ביניהם. נוסף על כך, יש לשקלל את זמני השהות, את חלוקת האחריות ההורית בין ההורים ואת הנטל שכל אחד מההורים נוטל על עצמו וגם את שאר נסיבות העניין. אין מדובר בנוסחה מתמטית.....	173
30. משבא בית-המשפט לקבוע את מזונותיהם של הקטינים, הוא מבסס את הכרעתו על הכנסות הצדדים, גיל הילדים, צרכי הקטינים, חלוקת זמני שהות, פוטנציאל השתכרות.....	174
31. ב- בע"מ 919/15 נפסק שבגילאי 6-15 חבים שני ההורים באופן שווה במזונות ילדיהם מדין צדקה, תוך שהחלוקה ביניהם תקבע על-פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכלל המקורות העומדים לרשותם, לרבות שכר עבודה, בנתון לחלוקת המשמורת הפיזית בפועל.....	175
32. בענייננו פסק-הדין המאשר את הסכמות הצדדים ניתן לאחר הלכת בע"מ 919/15 כך שלא נדרשת בחינה האם הוראות בע"מ 919/15 מהוות השפעה המצדיקה התערבות באותן הסכמות ובהוראות המזונות הפסוקים.....	176

33. היקף החבות במזונות ואופן חלוקתה בין ההורים נקבעים בראש ובראשונה בהתאם לקבוצת הגיל אליה משתייכים הילדים הקטינים.....	176
34. תכלית העל של הכרעה בסוגיה של דמי המזונות היא הגשמת טובתם של קטינים וחובתם של הורים לדאוג לצרכיהם. זהו המגדלור לאורו צריכות להתקבל החלטות בענייני דמי מזונות	177
35. בהלכת פלונית עמד כב' השופט הנדל על הגישות השונות ביחס לשאלת רף הנסיבות לבחינת דמי המזונות שנקבעו בפסק-דין, וקבע שהרף לשינוי נסיבות נותר משמעותי ואין להקל בדרישה זו.....	179
36. לשם הכרעה בתביעת מזונות יש לדון ראשית בצרכי הקטינה, שנית ביכולת ההורים ושלישית ביחס ההכנסות בין ההורים.....	182
37. ניתן ליישם את הכללים שהותוו על-ידי בית-המשפט העליון גם במקרים בהם אין מדובר במשמורת משותפת, וגם במקרים בהם אין מדובר בחלוקת זמן שווה.....	183
38. חיוב המזונות אינו תלוי כלל בשם "משמורת" אלא בהסדרי השהות בפועל, ועל-פי דברי הצדדים והחומר שבתיק, ובשים דגש ובהתאם להוצאות של מי מהצדדים שמוציא בפועל. על-כן, טענת האב כי הם מנהלים משמורת משותפת, אין לה משקל כלל.....	186
39. זמני שהות, קיימת מחלוקת בין הצדדים, המשיב טוען למשמורת משותפת וכי המבקשת מכשילה את המפגשים. מנגד טוענת המבקשת כי העול מוטל עליה באופן בלעדי	189
40. בנסיבות אלה טוענת התובעת כי הגם שמתקיימים הסדרי שהות רחבים, הרי שאין המדובר בהורות משותפת, שכן לא די בהסדרי שהייה רחבים כדי לטעון להורות שוויונית אלא יש לגלות מעורבות ואכפתיות ולא לחמוק מחובותיו כהורה וכי היא ההורה האחראי היחיד, הן מההיבט הכלכלי והן בהיבט הרגשי.....	195